

Asia: VM144:00/2017 VM/2067/03.01.00/2017

Luonnos hallituksen esitykseksi väestötietolain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit luonnoksesta

-

Tietosuoja-asetuksesta johtuvat ehdotukset

-

Ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevat ehdotukset

-

Henkilötunnusta ja sähköistä asiointitunnusta koskevat ehdotukset

-

Väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamista koskevat ehdotukset

Suomen Markkinatutkimusliitto (SMTL ry) pyytää lainvalmistelijaa huomioimaan vielä seuraavia seikkoja tietojen luovuttamisen osalta asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin. Väestötietolain 32 § 2 momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta suoramarkkinointiin sekä mielipide- ja markkinatutkimukseen. Ehdotuksessa lain muuttamiseksi todetaan,

Mikäli kyseessä on mielipidetutkimus yhteiskunnallisiin tarkoituksiin, voidaan nimi-, osoite- ja yhteystietojen lisäksi tutkimuksen taustatiedoksi luovuttaa

tieto henkilön sukupuolesta, ikäryhmästä ja äidinkielestä.

SMTL ry suhtautuu laajennukseen myönteisesti ja pitää ehdotusta tärkeänä viitaten nykyiseen lakiin.

SMTL ry haluaa kuitenkin tuoda esiin huolen ehdotetun luovutusoikeuden laajennuksen mahdollisista seuraamuksista. Moderni tietoyhteiskunta ja digitalisaation vaatimukset tarvitsevat ajankohtaista ja oikeaa tietoa palvelujen suunnittelua ja niiden johtamista varten. SMTL ry:n näkemyksen mukaan emme ymmärrä, miten perustaustamuuttujien, kuten sukupuoli, ikä ja

äidinkieli luovuttaminen vaarantaisi henkilötietolain ja perustuslain mukaisen yksityisyyden suojan. Tätä tietoa luovutetaan jo nykyisen lain pohjalta 32 § 1 momentin mukaiseen asiakas- ja markkinointirekisterien tai vastaavien ylläpitämiseen. Lisäksi samaan lopputulokseen mielipide- ja markkinatutkimusotosten muodostamisessa päästään tilaamalla tietojenluovuttajalta ylisuuria otoksia ja seulomalla niistä vastaajien taustatietoja haastattelemalla, tai tilaamalla tietojenluovuttajalta jokaista alikohderyhmää koskevia osa-otoksia. Tästä syystä ehdotettu 32 § 2 momentti ei ole SMTL ry:n mielestä selkeä ja yksiselitteinen.

Ehdotettu muutos 32 § 2 momentissa voi sellaisenaan SMTL ry:n mukaan johtaa käytännössä tarpeettomien kustannusten kasvuun, pitkittyneisiin projektiakatauluihin ja tietojenluovuttajan osalta hallinnollisen taakan kasvuun. Olennaisempi haitta on kuitenkin se, että väestöä pommitetaan turhilla kyselyillä, joita tarvitaan edustavien tutkimusotosten muodostamiseen. Tämä oletettavasti heikentää kansalaisten halukkuutta vastata yhteiskunnankin kannalta olennaisiin tutkimuksiin ja heikentää siten kansalaisten vaikutusmahdollisuutta päätöksentekoon.

SMTL ry ehdottaa lausunnossaan markkina- ja mielipidetutkimusprojektien liittämistä sellaisten yksityiskohtaisesti määriteltyjen tarkoitusten joukkoon, joihin voidaan luovuttaa vastaavia taustatietoja väestöstä kuin 32 § 1 momentin asiakas- ja markkinointirekisterien tai vastaavien rekisterien päivitykseen sekä 2 momentin mukaiseen yhteiskunnalliseen tutkimukseen.

SMTL ry myös katsoo, että lakimuutoksen yhteydessä olisi perusteltua tehdä ero todellisiin tutkimustarkoituksiin tehtyihin tiedonkeruuprojekteihin ja kaupallisiin tarkoituksiin tehtäviin rekisteripäivityksiin. Tämä on mahdollista toteuttaa rajaamalla ehdotettujen taustatietojen luovutus mielipide- ja markkinatutkimukseen, joka toteutetaan kansainvälisten tutkimusalan standardien ja käytännesääntöjen mukaisesti. Merkittävin tällainen normisto on kansainvälisen kauppakamarin (ICC) ja markkina- ja mielipidetutkimuksen suurimman kansainvälisen yhteenliittymän ESOMARin yhteisesti laatima käytännesäännöstö mielipide- ja markkinatutkimuksen suoritusta varten (ESOMAR International Code & Guidelines 2016). Säännöissä kielletään välitön myynti- tai markkinointivaikuttaminen tutkimuksen yhteydessä, ellei asiasta tapauskohtaisesti ja eksplisiittisesti EU:n tietosuojadirektiivin säännösten mukaisesti sovita tutkimusyrityksen sekä vastaajan välillä. Tämä voitaisiin SMTL ry:n mukaan toteuttaa esimerkiksi kirjallisella vakuutuksella tietojenluovuttajalle, että pyydettäviä taustatietoja edellyttävä mielipide- ja markkinatutkimusprojekti toteutetaan tutkimusalan kansainvälisen normiston ja EU:n tietosuojasäännösten mukaisesti. Näiden noudattaminen on myös erikseen auditoitavissa tai muuten todennettavissa, myös kolmansien osapuolten osalta, mikäli olisi tarve selvittää sääntöjen ja normien noudattamista.

Esityksen vaikutukset

-

Muut kommentit

-

Aalto Anu-Riikka
Suomen Markkinatutkimusliitto ry